

Arodslimību diagnostikas problēmas Latvijā

Eva Černova¹, Ivars Vanadziņš²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹*Aroda un vides medicīnas katedra*

²*Āģentūra "Darba drošības un vides veselības institūts"*

Ievads. Latvijā arodslimības parasti tiek diagnosticētas pusmūža cilvēkiem, kad ir jau invaliditātes pazīmes un arodslimniekam grūti atrast jaunu nodarbošanos. Ja arodslimība tiktu atklāta agrāk, to bieži vien varētu izārstēt vai uzlabot pacienta veselības stāvokli un piemeklēt viņam citu darbu.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Konstatēt un izpētīt novēlotas arodslimību diagnostikas iemeslus.

Tika veikts kvalitatīvs retrospektīvs pētījums. Aroda un radiācijas medicīnas centrā tika intervēti 200 arodslimnieki, 41 % vīrieši un 59 % sievietes. Informācija tika analizēta, izmantojot deskriptīvās statistikas testus.

Rezultāti. Starp pirmajiem arodslimības simptomiem un diagnozes apstiprināšanu pāiet 0–38 gadi, vidēji – 10 gadi (IQR = 4,15–17,65).

Pacientu vidējais vecums arodslimības diagnosticēšanas laikā ir 51 gads. Viņu vairums (71 %) dzīvo pilsētās, 65 % arodslimnieku ir nodarbināti, 72 % ir invaliditātē.

Pacientiem, kuri vērsās pie ārsta uzreiz, kad pamanīja pirmos simptomus (45 %), arodslimība netika atzīta agrāk nekā tiem, kuri griezās pie ārsta pēc pieciem gadiem (32 %).

Veselības problēmas ar darba devēju neapsprieda 59 % arodslimnieku, savukārt tiem, kuri apsprieda, arodslimība tika atzīta ātrāk. Par veselības problēmām obligāto veselības pārbaūžu (OVP) laikā neziņoja 39,5 % arodslimnieku, toties novēlotas arodslimību diagnostikas laiks viņiem bija līdzīgs tiem, kuri ziņoja. Ārsta formālu attieksmi OVP laikā sajuta 40 % pētījuma dalībnieku, un šajā grupā arodslimības diagnozes noteikšana aizkavējās par 17 gadiem, savukārt tiem pacientiem, kurus ārsts klausījās uzmanīgi – par septiņiem gadiem.

Laiks no pacienta atnākšanas uz arodslimību centru līdz arodslimības atzinumam parasti ir seši mēneši (variē no viena līdz 56, IQR = 4,6–12, n = 76).

Secinājumi. Konstatēta nozīmīga (10 gadi) aizkavēšanās arodslimību diagnostikas procesā. Parasti arodslimības centrā tiek atzītas sešu mēnešu laikā. Arodslimnieka dzimums, pacienta dzīvesvieta (pilsēta vai lauki), izglītības līmenis un novēlota ziņošana par slimības simptomiem ģimenes ārstam vai to noklusēšana OVP laikā neietekmēja diagnostikas aizkavēšanās ilgumu. Taču pacientiem, kuri apsprieda slimību ar darba devēju un kuri teica, ka OVP laikā ārsti viņus klausījušies uzmanīgi, arodslimība tika diagnosticēta agrāk nekā tiem, kuri neapspriedās ar darba devēju un pret kuriem OVP laikā bija neieinteresēta attieksme.

